Domingos Passos – Ο Βραζιλιάνος Μπακούνιν

Κατηγορία: Παγκόσμια Αναρχική Ιστορία

Γράφτηκε από τον/την ngnm

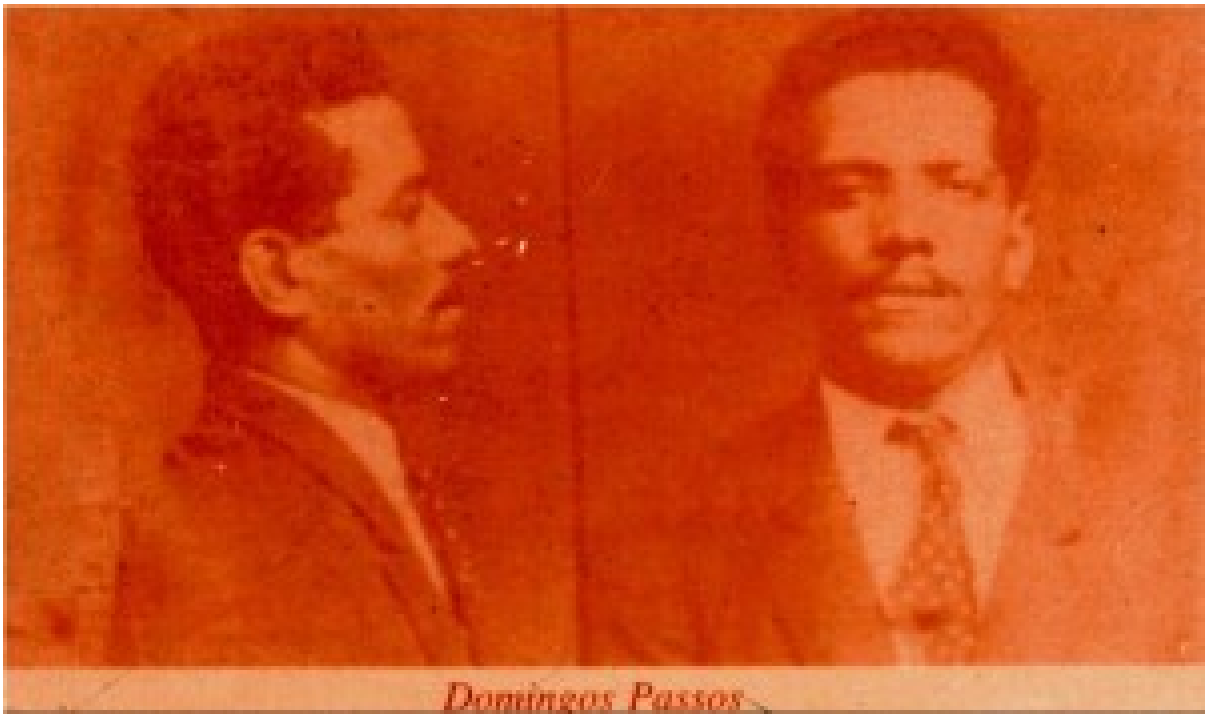

ΤΩΝ RENATO RAMOS ΚΑΙ ALEXANDRE SAMIS (Rio de Janeiro, 2001)

«Ξύπνησα στις 5 το πρωί και ο Passos, ο οποίος είχε ξυπνήσει περίπου δύο ώρες πριν, καθόταν στο κρεβάτι διαβάζοντας το βιβλίο "Ντετερμινισμός και Υπευθυνότητα" του Hamon. Άρπαξα μια πετσέτα και κατέβηκα κάτω για να πλύνω το πρόσωπό μου. Όταν επέστρεψα από την αυλή, αφού σκουπίστηκα, είδα δύο άτομα. Πέρασαν ένα-δυό λεπτά πριν κατάλαβα ποιοι ήταν. Με περίστροφα στα χέρια απευθύνονταν σε μένα, ρωτώντας με αυστηρά: "Πού είναι ο Domingos Passos;" Συνειδητοποιώντας μια ακόμα άλλη επίθεση κατά του συντρόφου μας, σαν και αυτές που είχε υποστεί τόσο συχνά στο παρελθόν, προθυμοποιήθηκα να τον καλύψω, λέγοντάς τους ότι δεν ήταν εκεί. «Δεν υπάρχει κάποιος Domingos Passos εδώ!» τους είπα.

Αυτό το σύντομο απόσπασμα είναι από μια δήλωση του εργάτη Orlando Simoneck, στις 16 Μάρτη 1923, στην εφημερίδα «A Patria», αντικατοπτρίζοντας σαφώς μερικά χαρακτηριστικά της κατάστασης που αντιμετώπιζε ο μαύρος, νεαρός -ξυλουργός το επάγγελμα-, αναρχικός και ενεργό μέλος της Πολιτικής Ένωσης Εργατών Οικοδόμων (UOCC). Το 1923 ο «σύντροφος Passos» είχε

γίνει ειδικός στόχος της αστυνομίας του Ρίο, καθώς και ένας από τους καλύτερους και πιο αγαπητούς μαχητές, σεβαστός στους εργαζόμενους της (τότε) Ομοσπονδιακής Περιφέρειας (Federal District). Ένα άλλο χαρακτηριστικό αυτού του συντρόφου, δικαίως προσδιοριζόμενο από τον Simoneck, ήταν ο αμείλικτα αυτο-μορφωτικός του χαρακτήρας, η δίψα του για μάθηση και πολιτισμό, το οποίο ο ίδιος έβρισκε να περνά τα πρωινά του μελετώντας προσεκτικά τα βιβλία που ανήκαν στη μικρή συλλογή του Florentino de Carvalho, με τον οποίο ζούσαν στο ίδιο σπίτι, στην Rua Barão του São Félix, μόνο μερικά βήματα από τα γραφεία του τοπικού συνδικάτου. Δεν γνωρίζουμε την ακριβή χρονολογία γέννησης του Passos (ήταν μάλλον προς το τέλος του 19ου αιώνα), αλλά από τα βιβλία του Edgar Rodrigues, γνωρίζουμε ότι γεννήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο.

Θεωρούμε ότι έκανε την πρώτη εμφάνισή του στους κοινωνικούς αγώνες την εποχή που εκλέχθηκε εκπρόσωπος της UOCC στο 3ο Συνέδριο Βραζιλιάνων Εργατών (το 1920), στο οποίο εξελέγη γραμματέας της Βραζιλιάνικης Συνομοσπονδίας Εργαζομένων (COB). Ο Passos εκλέχθηκε στη θέση αυτή, γιατί ξεχώρισε μέσα από τις τάξεις του οργανωμένου προλεταριάτου λόγω της διάνοιάς του και της ρητορικής του δεινότητας, «δώρα» που είχε αποκτήσει

στους καθημερινούς αγώνες στο χώρο της εργασίας του. Το 1920 ο Passos συνεργάστηκε με την Ομοσπονδία Εργαζομένων Ρίο ντε Τζανέιρο (FORJ), η οποία εξέδιδε την καθημερινή εφημερίδα «A Voz do Povo». Υπό την κυβέρνηση Epitacio Pessoa, υπήρξε μια σκληρή καταστολή με αμέτρητους αναρχικούς αγωνιστές να φυλακίζονται, να βασανίζονται και να δολοφονούνται, συνδικάτα να κλείνουν και εργατικές εφημερίδες να πολτοποιούνται. Τον Οκτώβριο του 1920, η αστυνομία διέλυσε διαδήλωση εργατών στη λεωφόρο Rio Branco με πυροβολισμούς, και στη συνέχεια, ικανοποιημένη από το κατόρθωμά της, εισέβαλε στα γραφεία της UOCC, τραυματίζοντας 5 εργαζόμενους και συλλαμβάνοντας πάνω από 30.

Το εργατικό κίνημα άρχισε να παραπαίει από την επίθεση και ασθένησε σοβαρά από το 1921 και μετά. Τα «κίτρινα» συνδικάτα επεκτάθηκαν ραγδαία και ήρθαν να αμφισβητήσουν την ηγεμονία των επαναστατικών συνδικάτων σε αρκετούς κλάδους. Στις τάξεις των αναρχικών, οι υψηλές προσδοκίες που εναποτέθηκαν στην Ρωσική Επανάσταση εξατμίστηκαν καθώς τα νέα για την κατασταλτική δραστηριότητα των μπολσεβίκων έγιναν γνωστά στη χώρα.

Στις 16 Μάρτη 1922, εννέα ημέρες πριν από την ίδρυση του Κομμουνιστικού Κόμματος Βραζιλίας, η UOCC δημοσίευσε ένα κείμενο με τίτλο «Αναιρώντας τους ψευδείς ισχυρισμούς της Κομμουνιστικής Ομάδας» και δηλώνοντας την αντίθεσή της στους κρατικούς κομμουνιστές, τους «μπολσεβίκους». Ήταν σίγουρα γραμμένο από τον Domingos Passos. Καθ' όλη τη δεκαετία του 1920, οι οικοδόμοι ήταν οι πιο σθεναροί και πιο αδιάλλακτοι αντίπαλοι του μπολσεβίκικου δόγματος. Ήταν η ίδια η ενσάρκωση της κριτικής συνείδησης και με βάση μια σειρά λόγους αποτέλεσαν τα πιο σοβαρά και μαχητικά κομμουνιστικά στελέχη.

Τον Ιούλιο του 1922 στον απόηχο της αποτυχίας της εξέγερσης των υπαξιωματικών του Φρουρίου Copacabana, με την επακόλουθη καταστολή απαγορεύτηκε η εφημερίδα της UOCC «Ο Trabalho» («Ο Εργάτης»), της οποίας ο Passos ήταν τακτικός συνεργάτης. Ένας νέος αναρχικός προμαχώνας στον χώρο του Τύπου ήταν υπό την ευθύνη ενός άλλου αγωνιστή της UOCC, του Marques da Costa, συντάκτη του Εργατικού Τμήματος της εφημερίδας «A Patria».

Το 1923, με την αστυνομική καταστολή στο κατώφλι του, ο Domingos Passos παραιτήθηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή της UOCC και έστρεψε την προσοχή του στην προπαγάνδα και το

συνδικαλισμό, ταξιδεύοντας δύο φορές στο Paraná για να συνδράμει τις τοπικές οργανώσεις. Όπως συνέβαινε και με τους διανοούμενους José Oiticica, Carlos Dias και Fabio Luz, ο Passos συχνά καλείτο να δώσει ομιλίες σε πρωτοβάθμια σωματεία και τοπικά συνδικάτα. Συμμετείχε, επίσης, ενεργά σε εργατικά φεστιβάλ, παίζοντας σε θεατρικά έργα, διαβάζοντας ποίηση, δίνοντας ομιλίες και οργανώνοντας συζητήσεις για κοινωνικά θέματα. Τέτοια γεγονότα σίγουρα αντιπροσώπευαν μερικές από τις λίγες στιγμές απόλαυσης τις οποίες ο Passos απολάμβανε κατά τη διάρκεια της ζωής του ως εργάτης και πολιτικός ακτιβιστής.

Κατά το πρώτο μισό του 1923 ήταν μία από τις κινητήριες δυνάμεις πίσω από την επανίδρυση της Ομοσπονδίας Εργαζομένων Ρίο ντε Τζανέιρο (FORJ), αντίπαλου του FTR Jorganisation, που είχε συσταθεί υπό κομμουνιστικό έλεγχο. Όταν η FORJ επανεμφανίστηκε στις 19 Αυγούστου 1923, ο Passos εξελέγη στην Ομοσπονδιακή Επιτροπή της. Αναγεννημένη από 6 συνδικάτα (εργάτες κατασκευών, υποδηματοποιούς, εργάτες χαλκού, ξυλουργούς πλοίων, μαγείρους και την Marechal Hermes General Trades Union) από τα μέσα του 1924, στην FORJ προστέθηκαν πέντε επιπλέον συνδικάτα: εργάτες χυτηρίων, τουβλάδες, σιδηρουργοί, εργάτες αλουμινίου και πελεκητές.

Παρά την κρατική καταστολή και τα ύπουλα κομμουνιστικά κόλπα, ο επαναστατικός συνδικαλισμός αναπτύχθηκε σημαντικά υπό την αιγίδα της FORJ, η οποία εκείνη τη στιγμή εργαζόταν για την οργάνωση μιας δια-συνδικαλιστικής διάσκεψης στο Ρίο και τον προγραμματισμό του 4ο Συνεδρίου των Εργαζομένων της Βραζιλίας. Τον Ιούλιο του 1924 ολόκληρη αυτή η προσπάθεια οργάνωσης αφανίστηκε ως αποτέλεσμα τηςν καταστολής που ακολούθησε μια εξέγερση κατώτερων αξιωματικών, στο Σάο Πάολο αυτή τη φορά. Τα τοπικά συνδικάτα δέχθηκαν επίθεση και έκλεισαν και εκατοντάδες αναρχικοί φυλακίστηκαν.

Ο Domingos Passos ήταν ένας από τους πρώτους που συνελήφθησαν και μετά από 20 μέρες ταλαιπωρίας στα κρατητήρια του Αρχηγείου της Αστυνομίας μεταφέρθηκε στο κάτεργο «Campos» στο Guanabara Bay. Οι μήνες που κρατήθηκε εκεί χαρακτηρίστηκαν από σοβαρές στερήσεις και περιορισμούς. Με άλλους αναρχικούς και εκατοντάδες «παράνομους», επρόκειτο να μεταχθεί στην «Πράσινη Κόλαση» του Oiapoque, την επονομαζόμενη «Σιβηρία των τροπικών», όπου η κακομεταχείριση και οι αρρώστιες είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια πάνω από χίλιων ζωών. Όμως, ο Passos κατάφερε να αποδράσει και να διαφύγει προς το Saint-Georges της Γαλλικής Γουιάνας. Εν τω

μεταξύ, ένας υψηλός πυρετός τον οδήγησε να αναζητήσει ιατρική θεραπεία στην Cayenne, όπου έλαβε ένα θερμό καλωσόρισμα από έναν Κρεολό, ο οποίος τον βοήθησε να ανακτήσει τις δυνάμεις του. Από την Γουιάνα μεταπήδησε στη Belém, όπου παρέμεινε για ένα διάστημα ως προσκεκλημένος του οργανωμένου προλεταριάτου της πόλης.

Ο Domingos Passos ήταν ένας από εκείνους που επέστρεψαν στην ομοσπονδιακή περιφέρεια μετά την κατάσταση πολιορκίας που επιβλήθηκε από την κυβέρνηση Artur Bernardes για σχεδόν τέσσερα ολόκληρα χρόνια (1922-1926). Φτάνοντας στο Ρίο ντε Τζανέιρο στις αρχές του 1927, επέστρεψε στην συνδικαλιστική δράση, αλλά άρχισε να υποφέρει από τις συνέπειες της ελονοσίας. Εκείνη τη χρονιά μετακόμισε στο São Paulo, όπου βοήθησε στην αναδιοργάνωση της τοπικής Ομοσπονδίας Εργαζομένων (FOSP). Πήρε μέρος στο 4ο Συνέδριο Εργαζομένων του Rio Grande do Sul, που πραγματοποιήθηκε στο Porto Alegre. Ήταν, επίσης, στο προσκήνιο της οργάνωσης αρκετών συγκεντρώσεων και συλλαλητηριων αλληλεγγύης για τους Σάκο και Βαντσέτι, οργανωμένων από την FOSP και τα τμήματά της. Τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου συνελήφθη εκ νέου και φυλακίστηκε στην

επίφοβη «Cambuci Bastille» όπου κρατήθηκε τρεις μήνες, εκτεθειμένος σε κάθε είδους κακομεταχείριση.

Σύμφωνα με τον Pedro Catallo, συγκρατούμενό του, ο Passos βγήκε από τη φυλακή με το σώμα του προσβλημένο από έλκος και ημίγυμνος στάλθηκε στις ζούγκλες της Sengés στο ακόμα ανεξερεύνητο εσωτερικό της Πολιτείας του Σάο Πάολο, για να πεθάνει. Λίγο αργότερα κατάφερε να γράψει σε ορισμένους συντρόφους, ζητώντας χρήματα, τα οποία και έλαβε.

Έτσι τελείωσε την ζωή του ένας άνθρωπος, ο οποίος ήταν ένας από τους πλέον σημαίνοντες και σεβαστούς αναρχικούς και επαναστάτες συνδικαλιστές ακτιβιστές της εποχής του. Τίποτα περισσότερο δεν ακούστηκε ποτέ γι’ αυτόν, εκτός από κάποιες περιστασιακές, ανεπιβεβαίωτες φήμες.

Δεν ήταν και λίγα αυτά τα στοιχεία για τα οποία ο Domingos Passos χαρακτηριζόταν από τους συγχρόνους του ως ο «Βραζιλιάνος Μπακούνιν». Λίγοι ήταν αφοσιωμένοι όσο αυτός στα ιδανικά τους, υποφέροντας τόσο πολύ, ως αποτέλεσμα αυτής της στάσης ζωής. Έθεσε τη ζωή του στον αγώνα για την χειραφέτηση των εργαζόμενων, γυναικών και των ανδρών. Πέρασε σχεδόν μια δεκαετία στη φυλακή και σε τροπικές συνθήκες ζούγκλας. Ο Passos

έγινε ένας μεγάλος φάρος για τους ελευθεριακούς και κοινωνικούς αγωνιστές στην εποχή του αλλά και στη δική μας!

Από το http://www.blackrosefed.org/domingos-passos-the-brazilian-bakunin/ Αγγλική μετάφραση Paul Sharkey. Ελληνική μετάφραση "Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης", Οκτώβρης 2015.

εργατική τάξη αναρχική ιστορία αναρχικό κίνημα ιστορία αναρχοσυνδικαλισμός συνδικαλισμός